

Література

1. Ладо Р. Обучение иностранному языку // Методика преподавания иностранных языков за рубежом. – М., 1967. – С. 27–49.
2. Леонтьев А.А. Обучение иностранным языкам как процесс познания. – М. – Л., 1988. – 124 с.
3. Скалкин В.Л. Размышления об учебнике // Материалы науч.-практ. конф. “Методические проблемы преподавания иностранных языков”. – Пермь, 1985. – С. 11–16.
4. Скалкин В.Л. Коммуникативные упражнения на английском языке. – М.: Просвещение, 1983. – 128 с.
5. Harris M., Mower D. World Club. – L.: Longman, 2006.

УДК 378.881.1

ДОЛИНСЬКИЙ Є.В.
(Хмельницький)

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

У статті розглядається інтегроване навчання перекладу в поєднанні з іншими дисциплінами як засіб розвитку професійної компетентності майбутніх перекладачів. Визначаються основні напрямки роботи на заняттях та розглядаються чинники, що їх уможливають.

Іноземна мова – один з найуніверсальніших предметів, здатних збагачувати зміст навчання. Поєднання іноземної мови з іншими предметами має на меті вирішувати проблеми, з якими важко впоратись не лише в межах однієї дисципліни, а й цілого циклу, оскільки необхідно застосовувати знання різних наук.

Останнім часом у нашій країні помітно зріс інтерес до вивчення іноземних мов. Це пояснюється інтеграцією України у світове співтовариство та розвитком міжнародних відносин, появою нових спільних підприємств, різних виробничих, освітніх, наукових, культурних проектів. Разом із зростанням попиту на фахівців з іноземних мов зростають вимоги до ефективності та якості їх навчання. Інтенсивно ведеться пошук нових методів навчання, їх удосконалення, розробка та впровадження у навчальний процес.

Одним із найважливіших завдань, що постають перед системою освіти в Україні, є підвищення рівня підготовки фахівців під час навчання у вищих закладах освіти. Основна мета навчання студентів мовного навчального закладу полягає у формуванні професійної компетентності фахівця з іноземної мови. Вона складається з двох частин: іншомовної комунікативної компетентності та професійної педагогічної або перекладацької компетентності [3, с. 56].

Однак чи створює сучасна система можливості для формування проф. компетентності? Адже на сьогоднішній день навчання загальноосвітнім предметам відбувається ізольовано, без залучення іноземної мови. У зв'язку з чим студентам бракує мотивації у вивченні неспеціалізованих предметів. Розширення загальних знань та розширення лексичного запасу з іноземної мови відбувається не паралельно з проходженням нового матеріалу. Було б ефективніше аби вивчення предметів, відбувалося іноземною, а не українською мовою. Матеріал загальних курсів не повторюється і тому студенти не вчаться використовувати набуті знання на лекціях в реальних ситуаціях – наприклад після здачі іспиту з політології, її починають забувати, а зіткнувшись з перекладом політичної статті, виникають питання скільки в США партій. Викладання мови відбувається за комунікативною методикою, яка виключає переклад, однак інколи переклад є складовою ефективною комунікації (двомовна документація, листування, робота з іноземцями на митниці, рецептура у лікарів і т.д.) тому не можна нехтувати традиційним граматико-перекладним методом. Одним із способів організації підготовки майбутніх перекладачів є інтегровані уроки іноземного (англійського) перекладу з суспільствознавчими, художньо-естетичними, історичними та іншими предметами.

Створення таких комплексних дисциплін певною мірою вирішує завдання розробки та впровадження методів прискореної освіти, створення сучасних предметів, для забезпечення кращого практичного, ситуативного застосування набутих знань, що є важливим у сучасних інтеграційних умовах. Саме це зумовлює актуальність дослідження. Розробку інтегрованих курсів, що включають іноземну мову, можна здійснювати у вищих навчальних закладах для різних форм навчання: денної, заочної, екстернатної, дистанційної.

Саме така орієнтація практичного курсу перекладу уможливує проведення інтегрованих занять, а надалі створення комплексних дисциплін. Одним з яскравих прикладів є впровадження окремої дисципліни “Переклад науково-технічних текстів” в Хмельницькому Національному Університеті та курсу “Modern Medicine Potential” в Київському Національному Університеті ім. Т. Шевченка. Дисципліна “Практика перекладу” містить відповідні розділи наприклад: переклад власних назв, де вивчається переклад географічних назв і реалій, також в деяких текстах можна зустріти медичну тематику. Але як нам стає зрозуміло, що цього є замало для розкриття цих галузей. Впровадження інтегрованих уроків з вищеназваною тематикою дає змогу зменшити цю прогалину.

Звичайно це вимагає достатньої наукової та матеріальної бази. А саме, розробки програм, створення підручників, знаходження сучасних тем для лекційних, семінарських занять, виважений і правильний підбір матеріалів для самостійного опрацювання. Отже ми пропонуємо ввести наступні предмети: культурно-історичний переклад, медичний переклад, переклад географічних текстів. Вони повинні стати базою для створення спеціалізованих дисциплін з перекладу, які будуть відповідати усім сферам людської життєдіяльності.

Інтегровані заняття “Переклад + історія, культура, географія, медицина” створюють умови для мотивованого практичного застосування набутих навичок та вмінь і дають можливість студентам бачити результати своєї праці. Метою таких занять є розширення кругозору, удосконалення комунікативно-когнітивних умінь, спрямованих на систематизацію та поглиблення знань, щодо перекладацьких принципів та прийомів, а їх зміст – це навчання перекладу як самостійного виду мовленнєвої діяльності поряд з засвоюванням тематичного матеріалу.

У ході інтегрованого навчання спеціальних дисциплін (культури, історії, географії медицина) переклад, з одного боку, використовується у різних видах діяльності: у навчанні граматики, лексики, монологічного та діалогічного мовлення. З іншого боку, володіння згаданими аспектами іноземної мови дає змогу правильно інтерпретувати текст – джерело, для адекватного розуміння якого необхідно знати шляхи подолання труднощів мовного та мовленнєвого характеру при відтворенні одиниць цільовою мовою [1, с. 17].

Вивчення іноземної мови у вищій школі охоплює види мовленнєвої діяльності, пов’язані з рецепцією, продукцією, інтеракцією та медіацією (перекладом, посередництвом) [2, с. 136]. Інтегровані заняття “Переклад + історія, культура, географія, медицина” реалізують всі ці аспекти:

а) мовний, спрямований на активізацію лексико-граматичних засобів вираження теоретичних і практичних знань з відповідного предмету та перекладознавства;

б) комунікативний, який полягає у переносі знань з перекладу або іноземної мови на новий предметний зміст, де реалізуються основні функції спілкування (когнітивна, інформативна, регулятивна, етикетна);

в) текстовий, пов’язаний з використанням для роботи текстового матеріалу.

г) медіативний, який передбачає формування у студентів умінь не лише правильно організувати власне мовлення та спілкування з іншими людьми, а й виступати посередником у комунікації різномовних колективів, адекватно відтворюючи у мові перекладу лінгвістичні, екстралінгвістичні, прагматичні параметри усного чи письмового тексту, дотримуючись основної стратегії перекладача (принципу мотивованості перекладацьких трансформацій тощо).

Труднощі англо-українського та українсько-англійського перекладу зумовлені як особливостями граматичної будови, лексики, семантики та прагматики двох мов, так і жанровими особливостями текстів, а також різною частотністю вживання мовних елементів і системних відповідників у мовленні. Адекватний переклад ґрунтується на автоматизованих навичках іншомовного говоріння, аудіювання, читання, письма. Вимоги до перекладу виражаються у конкретних уміннях: відшукувати потрібне значення слова, орієнтуватись у формальних ознаках лексичних та граматичних одиниць; застосовувати мовну та контекстуальну здогадку; передавати зміст еквівалентними засобами мови перекладу, відтворюючи смислове навантаження та стилістичні особливості оригіналу.

Обидва компоненти інтегрованого заняття – переклад та спеціалізована дисципліна є однаково важливими та автономними. Загальна дисципліна дає студентам базові знання із спеціалізованої галузі рідною мовою (наприклад медицина), а переклад – лексичні одиниці іноземною мовою, що уможливує адекватний переклад та вживання спеціальної лексики для становлення особистості студента і розвитку його професійної майстерності.

Матеріалом для інтегрованих занять можуть бути спеціально створені підручники, методики, відповідні тексти, журнальні та газетні статті, каталоги, довідники відповідні матеріали тощо. У

процесі їх перекладу студенти опановують лексичні, граматичні та фразеологічні явища, характерні для певного дискурсу, способи їх перекладу з англійської мови на українську та навпаки, навчаються використовувати довідкову літературу, засвоюють еквіваленти основних термінів, скорочення, прийняті, наприклад, у науково-технічній, юридичній літературі [4, с. 43].

Важливо, що набуті на загальних предметах знання повторюються та набувають практичного змісту під час інтеграційних уроків.

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що інтегровані курси (загальний предмет + навчання мові + переклад) дають можливість успішно та ефективно вивчати загальноосвітню дисципліну іноземний переклад. А тому необхідність їх розробки і впровадження є очевидною. Ми вважаємо, що доцільно впровадити в навчальний процес культурно-історичний переклад, медичний переклад, переклад географічних текстів. Вони повинні стати базою для створення спеціалізованих дисциплін з перекладу, які будуть відповідати усім сферам людської життєдіяльності.

Література

1. Баранова С.В. Переклад як складова лінгвістичної підготовки юристів // Вісник Сумського державного університету. – 2004. – № 3(62). – С. 15–20.
2. Вишневський О.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. – К.: Радянська школа, 1989. – 224 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Загорная Л.П. О разработке интегрированного курса “иностранный язык + художественное развитие” // Иностранные языки в школе. – 1992. – № 3–4. – С. 5–12.
5. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.; Ленвіт, 1999 р. – 340 с.
6. Brumfit Ch. Communicative Methodology in Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1990. – 450 p.

УДК 811.111

ДОРОФЄЄВА О.М.
(Хмельницький)

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ГРИ СЛІВ У АНГЛОМОВНІЙ ЖУРНАЛЬНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ

У статті розглядаються функції мовної гри у сучасній журнальній публіцистиці. Мовна гра сприяє посиленню ефекту невимуженості, створенню експресивності та образності вираження думки. Найпоширенішими іграми із словом є каламбур, контамінація, графічне виділення та гра з абрєвіатурами.

Одним із різновидів публіцистичного стилю є газетно-журнальна комунікація. Журнальна публіцистика близька до газетної, тому при описі обох типів часто використовують термін “мова газети” [4]. Однак, слід зазначити, що журнальний текст менше пов’язаний жорсткими умовами малого об’єму, розрахований на більш ґрунтовне читання, а інколи і на більш обізнаного читача [1, с. 8].

Використання одиниць мовлення з метою впливу на свідомість широких мас спонукає вчених-лінгвістів до серйозних наукових розвідок у сфері масової комунікації, оскільки однією з прагматичних функцій мови є регулювання соціально-групової перевірки людей. На думку багатьох дослідників газетних текстів, сучасна журнальна публіцистика виконує домінуючу функцію досягнення певного прагматичного впливу на читача.

Мовна гра є одним із найпоширеніших мовних способів реалізації комунікативного завдання. У даній роботі розглядаються види мовної гри, що зафіксовані в англійських журналах “The Economist”, “The Time”, “The Newsweek”.

Термін “мовна гра” був вперше вжитий Л. Вітгенштейном у роботі “Філософські дослідження”. Йому належить трактування мовної гри як одного з видів ігрової діяльності, через яку діти оволодівають рідною мовою.

У дослідженнях сучасних років термін “мовна гра” отримав інше тлумачення: під мовною грою сьогодні розуміють усвідомлене порушення норми. За словами Т.А. Грідіної, “в основі мовної гри лежить прагнення досягти певного ефекту естетичного впливу (найчастіше комічного) шляхом порушення нормативного канону сприйняття мовних одиниць і творчого (нестандартного) використання мовних засобів” [2, с. 119].